

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (desmitā palāta)

2014. gada 18. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Publiskie iepirkumi — Publiskā iepirkuma līgumi, kuru vērtība nesasniedz Direktīvā 2004/18/EK paredzēto robežvērtību — LESD 49. un 56. pants — Piemērojamība — Noteiktas pārrobežu intereses — Iemesli izslēgšanai no konkursa procedūras — Saimnieciskās darbības subjekta, kas ir pārkāpis konkurences tiesību normas, un tas ir atzīts ar tiesas spriedumu pirms ne vairāk kā 5 gadiem, izslēgšana — Pieļaujamība — Samērīgums

Lieta C-470/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Ungārija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 23. augustā un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 2. septembrī, tiesvedībā

Generali-Providencia Biztosító Zrt

pret

Közbeszerzési Hatóság Közbeszerzési Döntőbizottság.

TIESA (desmitā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Vajda [*C. Vajda*] (referents), tiesneši E. Juhāss [*E. Juhász*] un D. Švābi [*D. Šváby*],

ģenerālvokāts M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretārs K. Malaceks [*K. Malacek*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 25. septembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Generali-Providencia Biztosító Zrt* vārdā – *G. Fejes* un *P. Tasi*, *ügyvédek*,
- *Közbeszerzési Hatóság Közbeszerzési Döntőbizottság* vārdā – *P. Csanádi*, *ügyvéd*,
- Ungārijas valdības vārdā – *M. Z. Fehér* un *K. Szíjjártó*, pārstāvji,
- Spānijas valdības vārdā – *M. J. García-Valdecasas Dorrego*, pārstāve,
- Eiropas Komisijas vārdā – *A. Tokár* un *A. Sipos*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – ungāru.

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklaušanās pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 18., 34., 49. un 56. pantu, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu [būvdarbu, piegādes un pakalpojumu publiskā iepirkuma līgumu] slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV L 134, 114. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas 2009. gada 30. novembra Regulu (EK) Nr. 1177/2009 (OV L 314, 64. lpp.; turpmāk tekstā – “Direktīva 2004/18”), 45. panta 2. punkta pirmās daļas c) un d) apakšpunktu.
- 2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp *Generali-Providencia Biztosító Zrt* (turpmāk tekstā – “*Generali*”) un *Közbeszerzési Hatóság Közbeszerzési Döntőbizottság* (Publisko iepirkumu biroja Arbitrāžas komisija) par sūdzības, kuru šī sabiedrība iesniedza šajā komisijā par lēmumu to izslēgt no konkursa procedūras ar pamatojumu, ka tā iepriekš ir pārkāpusi valsts konkurences tiesību normas, noraidījumu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2004/18 preambulas 2. apsvērumā ir teikts:

“Piešķirot tādu līgumu slēgšanas tiesības, ko dalībvalstīs noslēdz valsts, reģionālo vai vietējo varas iestāžu un citu publisko tiesību subjektu uzdevumā, jāievēro Līgumā paredzētie principi, konkrēti, brīva preču aprīte, brīva uzņēmējdarbības veikšana un brīva pakalpojumu aprīte, kā arī no tiem izrietošie principi, piemēram, vienādas iespējas, nediskriminēšana, savstarpēja atzīšana, proporcionalitāte un pārredzamība. [..]”

- 4 Šis direktīvas 7. panta b) punktā attiecībā uz piegādes un pakalpojumu publiskā iepirkuma līgumiem, kuru slēgšanas tiesības piešķirušas līgumslēdzējas iestādes, kas nav uzskaitītas IV pielikumā, ir paredzēta piemērošanas robežvērtība EUR 193 000 apmērā.
- 5 Šis pašas direktīvas 45. panta “Kandidāta vai pretendenta personiskie dati” 2. punktā ir paredzēts:

“Dalību līgumā var atteikt tādām komersantam, kas:

[..]

- c) ir notiesāts ar lēmumu, kam ir *res iudicata* spēks saskaņā ar tās valsts tiesību normām, kurā šis komersants izdarījis profesionālās ētikas pārkāpumu [deliktu];
- d) ir vainīgs smagā profesionālās ētikas pārkāpumā, kurš apstiprinājies jebkādā veidā, ko līgumslēdzējas iestādes var pierādīt;

[..]

Šā punkta īstenošanas nosacījumus dalībvalstis paredz saskaņā ar katras konkrētās valsts tiesību aktiem un ievērojot Kopienu tiesības.”

- 6 Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvas 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV L 94, 65. lpp.) preambulas 101. apsvērums ir formulēts šādi:

“Līgumslēdzējām iestādēm vajadzētu dot arī iespēju izslēgt ekonomikas dalībniekus, kas izrādījušies neuzticami, piemēram, tādēļ, ka pārkāpuši vides vai sociālos pienākumus, tostarp noteikumus par piekļuvi personām ar invaliditāti, vai izdarījuši citus smagus pārkāpumus saistībā ar profesionālo darbību, piemēram, konkurences noteikumu vai intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumus. Būtu jāpaskaidro, ka smagi pārkāpumi saistībā ar profesionālo darbību var likt šaubīties par ekonomikas dalībnieka godīgumu un tādējādi var būt par pamatu tam, ka ekonomikas dalībnieks nav atbilstīgs, lai tam piešķirtu tiesības slēgt publisku līgumu, neatkarīgi no tā, vai šim ekonomikas dalībniekam citādā ziņā ir tehniskas un saimnieciskas spējas izpildīt līgumu.

[..]”

- 7 Direktīvas 2014/24 57. panta 4. punktā ir noteikts:

“Līgumslēdzējas iestādes no dalības iepirkuma procedūrā var izslēgt vai dalībvalstis var tām prasīt izslēgt ikvienu ekonomikas dalībnieku, kas nonācis jebkurā no šādām situācijām:

[..]

- d) ja līgumslēdzējas iestādes rīcībā ir pietiekami pārliecinošas norādes, lai secinātu, ka ekonomikas dalībnieks ir ar citiem ekonomikas dalībniekiem noslēdzis tādas vienošanās, kuru mērķis ir izkropļot konkurenci;

[..].”

Ungārijas tiesības

- 8 2003. gada likuma CXXIX par publiskā iepirkuma līgumiem (*közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény, Magyar Közlöny 2003/157*; turpmāk tekstā – “*Kbt*”) 61. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

“Līgumslēdzēja iestāde paziņojumā par konkursu var noteikt, ka nevar piedalīties kā pretendents, apakšuzņēmējs vai resursus rīcībā nododoša persona, kas vēlas uzņemties vairāk par 10 % no publiskā iepirkuma līguma vērtības, vai arī kā apakšuzņēmējs d) un e) apakšpunkta izpratnē persona, kura:

- a) ir izdarījusi pārkāpumu saistībā ar savu saimniecisko vai profesionālo darbību, kas ir atzīts ar likumīgā spēkā stājušos tiesas spriedumu, kurš ir pasludināts pirms ne vairāk kā 5 gadiem.

[..]”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 9 Ar 2006. gada 21. decembra lēmumu *Gazdasági Versenyhivatal* (Konkurences iestāde) atzina, ka daži vertikālie nolīgumi, kas bija noslēgti starp *Generali* un automobiļu koncesionāriem, bija pretēji valsts konkurences tiesību normām, un uzlika šai sabiedrībai naudas sodu. *Fővárosi Ítéltábla* (Budapeštas Apelācijas tiesa), izskatīdama lietu apelācijas instancē, šo lēmumu apstiprināja ar spriedumu, kas tiek

raksturots kā “jogerős” (“kam ir *res iudicata* spēks”). Par šo spriedumu tika iesniegta kasācijas sūdzība *Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága* (Augstākā tiesa), kura Tiesai uzdeva prejudiciālu jautājumu, attiecībā uz kuru tika pasludināts spriedums *Allianz Hungária Biztosító* u.c. (C-32/11, EU:C:2013:160).

- 10 2011. gada 5. decembrī *Nemzeti Adó- és Vámhivatal* (Valsts Nodokļu un muitas administrācija) publicēja paziņojumu par publisko iepirkumu par apdrošināšanas pakalpojumu sniegšanu. Šajā paziņojumā līgumslēdzēja iestāde starp izslēgšanas no konkursa procedūras iemesliem, kas saistīti ar pretendenta personīgo situāciju, minēja *Kbt* 61. panta 1. punkta a)–c) apakšpunktā un 62. panta 1. punktā paredzētos izslēgšanas iemeslus.
- 11 *Generali*, atsaucoties uz minēto paziņojumu, paredzētajā termiņā iesniedza piedāvājumu.
- 12 Līgumslēdzēja iestāde paziņoja *Generali* savu lēmumu to izslēgt no dalības attiecīgā publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā tāpēc, ka uz to attiecas *Kbt* 61. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētais izslēgšanas pamats, jo *Generali* ir pārkāpusi valsts konkurences tiesību normas, un tas ir atzīts ar tiesas spriedumu, kuram ir *res iudicata* spēks.
- 13 Pēc tam, kad *Generali* administratīvā sūdzība par līgumslēdzējas iestādes lēmumu tika noraidīta, tā cēla prasību *Fővárosi Törvényszék* (Budapeštas Tiesa), kuras izskatāmās administratīvās lietas vēlāk pārņēma *Fővárosi Közigazgatási és Munkaiügyi Bíróság* (Budapeštas Administratīvo un darba lietu tiesa).
- 14 Iesniedzējtiesai ir šaubas par *Generali* izslēgšanas no minētās publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras iemesla saderīgumu ar Savienības tiesībām. Tā norāda, ka saskaņā ar Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta pirmās daļas c) un d) apakšpunktu ir atļauts izslēgt komersantu no dalības konkursā tādu objektīvu iemeslu dēļ, kas ir saistīti ar šī komersanta profesionālo darbību. Uzskatīdama, ka šīs direktīvas 45. panta 2. punkta pirmās daļas c) apakšpunkts šīs lietas apstākļos nav piemērojams, jo *Generali* izdarītais pārkāpums valsts tiesības netiek kvalificēts kā “delikts”, iesniedzējtiesa jautā, vai šādos pašos apstākļos varētu būt piemērojams minētās direktīvas 45. panta 2. punkta pirmās daļas d) apakšpunkts.
- 15 Iesniedzējtiesa uzskata, ka, ņemot vērā interpretāciju, kādu Tiesa sniegusi šajā pēdējā tiesību normā ietvertajam jēdzienam “pārkāpums saistībā ar profesionālo darbību” savā spriedumā *Forposta un ABC Direct Contact* (C-465/11, EU:C:2012:801), darbības, kuras saimnieciskās darbības subjektam jāveic vai no kurām tam jāatturas, lai izpildītu biznesa ētikas prasības, ietekmē viņa profesionālo uzticamību. Tādējādi darbības, ar kurām tiek pārkāpts konkurenci ierobežojošu nolīgumu aizliegums un kas ir konstatētas ar tiesas spriedumu, kuram ir *res iudicata* spēks, var tikt uzskatītas par šajā jēdzienā ietilpstošām. Pārkāpuma smagums ir jānovērtē atkarībā no saimnieciskās darbības subjekta konkrētās rīcības.
- 16 Savukārt tad, ja uzskatāms, ka šāds pārkāpums neietekmē saimnieciskās darbības subjekta profesionālo uzticamību vai neparedz profesijas, kurai viņš pieder, profesionālās ētikas normu pārkāpumu, iesniedzējtiesa uzskata, ka saimnieciskās darbības subjekts nevar tikt izslēgts no līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras par konkurences tiesību pārkāpumu, pamatojoties uz Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punktu, kurā izsmēloši uzskaitīti iemesli, kuri var pamatot šāda komersanta izslēgšanu ar viņa profesionālajām īpašībām saistītu iemeslu dēļ.
- 17 Iesniedzējtiesa uzskata, ka šāda interpretācija tai uzliktu pienākumu nepiemērot *Kbt* 61. panta 1. punkta a) apakšpunktu, ņemot vērā arī to, ka ar valsts tiesību normām publiskā iepirkuma jomā – kā izriet no Direktīvas 2004/18 preambulas 2. apsvēruma – ir jāievēro Savienības tiesību normas un vispārējie principi. Šajā ziņā tā norāda, ka *Közbeszerzési Hatóság Közbeszerzési Döntőbizottság* izmantotā *Kbt* 61. panta 1. punkta a) apakšpunkta interpretācija var radīt šķērslī Savienības tiesības garantēto pamatbrīvību īstenošanai, ciktāl šajā tiesību normā nav precizētas ne pārkāpuma, kuru

saimnieciskās darbības subjektam jābūt izdarījušam saistībā ar savu saimniecisko vai profesionālo darbību, raksturīgās īpašības, ne smaguma pakāpe, bet paredzēta tā izslēgšana no dalības konkursa procedūrā tāpēc vien, ka par šo pārkāpumu ir notikusi tiesvedība.

18 Šādos apstākļos *Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai dalībvalstis var saimnieciskās darbības subjektu izslēgt no dalības publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā tādu iemeslu dēļ, kas nav uzskaitīti Direktīvas [2004/18] 45. pantā, konkrēti – tādu iemeslu dēļ, kas tiek uzskatīti par attaisnotiem, lai aizsargātu sabiedrības intereses, līgumslēdzējas iestādes leģitīmās intereses, godīgu konkurenci un taisnīgas konkurences nodrošināšanu, – un, ja atbilde ir apstiprinoša, vai šāda izslēgšana attiecībā uz saimnieciskās darbības subjektu, kurš ir izdarījis pārkāpumu saistībā ar savu saimniecisko vai profesionālo darbību, kas ir atzīts ar tiesas spriedumu, kuram ir *res iudicata* spēks un kurš ir pasludināts pirms ne vairāk kā 5 gadiem, ir saderīga ar minētās direktīvas preambulas 2. apsvērumu un LESD 18., 34., 49. un 56. pantu?
- 2) Gadījumā, ja Tiesa uz pirmo jautājumu atbildētu noliedzoši – vai Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta pirmā daļa un, it īpaši, tās c) un d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka no publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras ir jāizslēdz jebkurš saimnieciskās darbības subjekts, attiecībā uz kuru administratīva vai tiesu iestāde procedūrā konkurences jomā, kura ir ierosināta saistībā ar viņa saimniecisko vai profesionālo darbību, ir atzinusi, ka viņš ir izdarījis pārkāpumu, kura dēļ viņam ir piemērotas tiesiskas sekas konkurences jomā?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

- 19 Ievadam jāatzīst, ka, tā kā ar *Kbt* 61. panta 1. punkta a) apakšpunktu, kā norāda iesniedzējtiesa, ir atļauts saimnieciskās darbības subjektu izslēgt no uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu procedūras par jebkādu pārkāpumu, kas veikts saistībā ar tā saimniecisko vai profesionālo darbību, neprecizējot šī pārkāpuma īpašības vai smagumu, *Generali* tika izslēgta no attiecīgās konkursa procedūras pamatlietā, pamatojoties uz šo tiesību normu, tās izdarītā valsts konkurences tiesību normu pārkāpuma dēļ, kas bija apstiprināts ar likumīgā spēkā stājušos tiesas spriedumu un par kuru tai bija uzlikts naudas sods.
- 20 Līdz ar to ir jāuzskata, ka ar saviem jautājumiem, kuri ir jāaplūko kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai LESD 18., 34., 49. un 56. pants, kā arī Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta pirmās daļas c) un d) apakšpunkts nepieļauj piemērot valsts tiesisko regulējumu, ar kuru no konkursa procedūras tiek izslēgts uzņēmējs, kurš ir izdarījis konkurences tiesību normu pārkāpumu, kas ir atzīts ar likumīgā spēkā stājušos tiesas spriedumu un par kuru tam ir ticis uzlikts naudas sods.
- 21 Attiecībā uz, pirmkārt, Direktīvas 2004/18 tiesību normām, uz kurām attiecas prejudiciālie jautājumi, gan *Generali*, atbildot uz tiesas sēdes laikā uzdoto Tiesas jautājumu, gan Ungārijas valdība savos rakstveida apsvērumos ir norādījušas, ka attiecīgā publiskā iepirkuma līguma vērtība ir mazāka par šīs direktīvas 7. panta b) punkta pirmajā ievilkumā norādīto robežvērtību, un šī valdība uzskata, ka šī ir šai lietā nozīmīgā vērtība, jo Valsts Nodokļu un muitas administrācija nav minēta šīs direktīvas IV pielikumā. Tādējādi – bet tas jāpārbauda iesniedzējtiesai – Direktīva 2004/18 uz šo publiskā iepirkuma līgumu neattiecas.
- 22 Tiesas sēdē *Generali*, kā arī Eiropas Komisija tomēr norādīja, ka Ungārijas tiesiskais regulējums, ar kuru ir transponēta Direktīva 2004/18, ir piemērojams gan tādiem publiskā iepirkuma līgumiem, kuru vērtība sasniedz tās 7. pantā noteiktās robežvērtības, gan tādiem, kuri tās nesasniedz. Šādā kontekstā tās atgādina, ka Tiesa ir atzinusi, ka tās kompetencē ir lemt par līgumiem sniegt prejudiciālus nolēmumus par Eiropas Savienības tiesību akta normām situācijās, kurās pamatlietas fakti neietilpst šī tiesību akta

piemērošanas jomā, bet kurās minētās normas ir kļuvušas piemērojamas ar valsts tiesībām tāpēc, ka tajās ir atsauce uz šo tiesību normu saturu (šajā ziņā skat. spriedumus *Dzodzi*, C-297/88 un C-197/89, EU:C:1990:360, 36. punkts, un *Nolan*, C-583/10, EU:C:2012:638, 45. punkts).

- 23 Ir taisnība, ka Savienības tiesību akta normu interpretācija situācijās, kas neietilpst tā piemērošanas jomā, ir pamatota, ja šīs tiesību normas ar valsts tiesībām ir padarītas šādās situācijās piemērojamas tieši un bez nosacījumiem, lai nodrošinātu vienādu attieksmi šajās situācijās un situācijās, kuras ietilpst minētā tiesību akta piemērošanas jomā (šajā ziņā skat. spriedumu *Nolan*, EU:C:2012:638, 47. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 24 Tomēr pamatlietas kontekstā tas tā nav.
- 25 Ne no lēmuma par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ne no Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem neizriet, ka pastāvētu Ungārijas tiesību norma, ar kuru Direktīva 2004/18 būtu padarīta tieši un bez nosacījumiem piemērojama publiskā iepirkuma līgumiem, kuru vērtība nesasniedz šīs direktīvas 7. pantā noteikto attiecīgo robežvērtību.
- 26 No iepriekš minētā izriet, ka Tiesai nav iesniedzējtiesai jāsniedz prejudiciālajos jautājumos minēto Direktīvas 2004/18 tiesību normu interpretācija, lai tā varētu izspriest tās izskatāmo strīdu pamatlietā.
- 27 Otrkārt, attiecībā uz iesniedzējtiesas minētajām LESD tiesību normām jāatgādina, ka, ja publiskā iepirkuma līgums neietilpst Direktīvas 2004/18 piemērošanas jomā tā iemesla dēļ, ka nav sasniegta tās 7. pantā noteiktā attiecīgā robežvērtība, uz šo publiskā iepirkuma līgumu tomēr attiecas šī līguma pamatnoteikumi un vispārējie principi, ciktāl tam ir noteiktas pārrobežu intereses, tostarp ņemot vērā tā nozīmi un īstenošanas vietu (šajā ziņā skat. spriedumus *Ordine degli Ingegneri della Provincia di Lecce* u.c., C-159/11, EU:C:2012:817, 23. punkts, un *Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici*, C-358/12, EU:C:2014:2063, 24. punkts).
- 28 Tomēr iesniedzējtiesa nav konstatējusi nepieciešamos elementus, kas Tiesai ļautu pārlicināties, vai pamatlietā pastāv noteiktas pārrobežu intereses. Kā izriet no Tiesas Reglamenta 94. panta, redakcijā, kas stājās spēkā 2012. gada 1. novembrī, tai lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu jāspēj atrast to faktu izklāstu, uz kuriem ir balstīti jautājumi, kā arī izklāstu par saikni starp šiem faktiem un šiem jautājumiem. Tādējādi nepieciešamo elementu, kas ļauj veikt noteiktas pārrobežu intereses pastāvēšanas pārbaudi, konstatēšana, tāpat kā vispārīgi visi konstatējumi, kuri jāveic valsts tiesām un no kuriem ir atkarīga atvasināto tiesību aktu vai Savienības primāro tiesību piemērojamība, ir jāveic pirms vērsšanās Tiesā (skat. spriedumu *Azienda sanitaria locale n. 5 "Spezzino"* u.c., C-113/13, EU:C:2014:2440, 47. punkts).
- 29 Ņemot vērā sadarbības garu, kas valda attiecībās starp valsts tiesām un Tiesu prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā, šādu iepriekšēju iesniedzējtiesas konstatējumu par noteiktas pārrobežu intereses iespējamo pastāvēšanu neesamība neizraisa lūguma sniegt prejudiciālo nolēmumu nepieņemamību, ja, neraugoties uz šiem trūkumiem, Tiesa, ņemot vērā no lietas materiāliem izrietošos elementus, uzskata, ka tā iesniedzējtiesai var sniegt lietderīgu atbildi. Tā tas tostarp ir gadījumā, ja lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir ietverti pietiekami attiecīgie elementi, lai izvērtētu šādas intereses iespējamo pastāvēšanu. Tomēr Tiesas atbilde tiek sniegta ar nosacījumu, ka iesniedzējtiesa, pamatojoties uz visu pamatlietas attiecīgo elementu detalizētu vērtējumu, varētu konstatēt noteiktas pārrobežu intereses pamatlietā pastāvēšanu (skat. spriedumu *Azienda sanitaria locale n. 5 "Spezzino"* u.c., EU:C:2014:2440, 48. punkts un tajā minētā judikatūra). Turpmākie apsvērumi tiek sniegti, paturot prātā šo nosacījumu.
- 30 Attiecībā uz jautājumos minētajām LESD tiesību normām no lēmuma par prejudiciālo jautājumu uzdošanu izriet, ka attiecīgais publiskā iepirkuma līgums attiecas uz apdrošināšanas pakalpojumu sniegšanu. Tādējādi LESD 34. pants, kurš attiecas uz preču brīvu apriti, nav piemērojams. Savukārt LESD 49. un 56. pants par attiecīgi brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību ir uzskatāmi par atbilstošiem saistībā ar pamatlietu.

- 31 Ciktāl šīs pēdējās tiesību normas ir konkrēti LESD 18. pantā noteiktā vispārīgā diskriminācijas aizlieguma pilsonības dēļ piemērošanas gadījumi, lai atbildētu uz prejudiciālajiem jautājumiem, uz to nav jāatsaucas (šajā ziņā skat. spriedumu *Wall*, C-91/08, EU:C:2010:182, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 32 Tā kā LESD 49. un 56. pants ir piemērojami tādām publiskajam iepirkumam kā pamatlieta ar nosacījumu, ka tam piemīt noteiktas pārrobežu intereses, līgumslēdzējam iestādēm ir jāievēro aizliegums diskriminēt pilsonības dēļ, kā arī no šiem pantiem izrietošais pārskatāmības pienākums (šajā ziņā skat. spriedumu *Wall*, EU:C:2010:182, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 33 Nekas Tiesas nodotajos lietas materiālos vai Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23. pantā minēto ieinteresēto personu sniegtajos apsvērumos neļauj uzskatīt, ka *Kbt* 61. panta 1. punkta a) apakšpunktā ietvertās izslēgšanas klauzulas piemērošana tādā situācijā kā pamatlieta varētu veidot diskrimināciju, kaut vai netiešu, pilsonības dēļ vai ka ar to varētu tikt pārkāpts pārskatāmības pienākums. Šajā ziņā jāatgādina, ka līgumslēdzēja iestāde paziņojumā par paredzamo publisko iepirkumu ir skaidri norādījusi, ka šim publiskajam iepirkumam ir piemērojama minētajā *Kbt* tiesību normā paredzētā izslēgšanas klauzula.
- 34 Attiecībā uz saimnieciskās darbības subjektu izslēgšanu LESD 49. un 56. pantā paredzētās brīvības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības kontekstā jānorāda, ka ar Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta d) apakšpunktu ir atļauts izslēgt jebkuru saimnieciskās darbības veicēju, kurš “ir vainīgs smagā profesionālās ētikas pārkāpumā, kurš apstiprinājies jebkādā veidā, ko līgumslēdzējas iestādes var pierādīt”.
- 35 Šajā ziņā Tiesa jau ir nospriedusi, ka jēdziens “profesionālo pienākumu pārkāpums” ietver jebkuru pārkāpjošu rīcību, kurai ir ietekme uz konkrētā komersanta profesionālo uzticamību, nevis tikai šīs profesijas, kurai pieder komersants, profesionālās ētikas normu pārkāpumus šaurā nozīmē (skat. spriedumu *Forposta un ABC Direct Contact*, EU:C:2012:801, 27. punkts). Šādos apstākļos jāuzskata, ka konkurences tiesību normu pārkāpums, it īpaši tad, ja par šo pārkāpumu ir uzlikts naudas sods, ir izslēgšanas pamats, uz kuru attiecas Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta d) apakšpunkts.
- 36 Ja šāds izslēgšanas pamats ir iespējams, piemērojot Direktīvu 2004/18, tas *a fortiori* ir jāuzskata par pamatotu gadījumā, kad publiskie iepirkumi nesasniedz šīs direktīvas 7. pantā noteikto robežvērtību un līdz ar to nav pakļauti šajā pašā direktīvā paredzētajām īpašajām un striktajām procedūrām (šajā ziņā skat. spriedumu *Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici*, EU:C:2014:2063, 37. punkts).
- 37 Turklāt Direktīvas 2014/24, kas pieņemta pēc pamatlietas faktiem, preambulas 101. apsvērums, kurā noteikts, ka līgumslēdzējam iestādēm vajadzētu dot arī iespēju izslēgt saimnieciskās darbības subjektus tostarp tāpēc, ka tie izdarījuši smagus pārkāpumus saistībā ar profesionālo darbību, piemēram, konkurences noteikumu pārkāpumu, jo šāds pārkāpums var likt šaubīties par saimnieciskās darbības subjekta godīgumu, pierāda, ka šā sprieduma 35. punktā minētais izslēgšanas pamats tiek uzskatīts par pamatotu Savienības tiesību gaismā. Turklāt šīs direktīvas 57. panta 4. punkta d) apakšpunktā skaidri un precīzi ir paredzēts šāds izslēgšanas pamats.
- 38 Jāpiebilst, ka *Generali*, kā tā precizēja tiesas sēdē, neapstrīd dalībvalstu iespēju savā valsts tiesiskajā regulējumā paredzēt tādu pamatu izslēgšanai no publiskā iepirkuma, kas balstīts uz to, ka attiecīgais saimnieciskās darbības subjekts ir izdarījis konkurences tiesību normu pārkāpumu. Tas, ko apstrīd *Generali*, ir *Kbt* 61. panta 1. punkta a) apakšpunkta tvērums, kas, pēc tās domām, ir vispārīga rakstura izslēgšanas pamats, kurš ievērojami pārsniedz Direktīvas 2004/18 45. pantā ietvertos izslēgšanas pamatus. Kā atgādināts šā sprieduma 19. punktā, pamatlieta attiecas uz *Generali* izslēgšanu no dalības publiskajā iepirkumā tā iemesla dēļ, ka tā ir izdarījusi konkurences tiesību normu pārkāpumu, par kuru tai uzlikts naudas sods. Tādējādi citu izslēgšanas pamatu, uz kuriem, iespējams, attiecas minētā Ungārijas tiesību norma, saderīguma ar Savienības tiesībām pārbaude nav atbilstoša pamatlietas strīda risinājumam.

- 39 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz prejudiciālajiem jautājumiem ir jāatbild, ka LESD 49. un 56. pants neliedz piemērot valsts tiesisko regulējumu, ar kuru no konkursa procedūras tiek izslēgts saimnieciskās darbības subjekts, kurš ir izdarījis konkurences tiesību normu pārkāpumu, kas ir atzīts ar likumīgā spēkā stājušos tiesas spriedumu un par kuru tam ir ticis uzlikts naudas sods.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 40 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (desmitā palāta) nospriež:

LESD 49. un 56. pants neliedz piemērot valsts tiesisko regulējumu, ar kuru no konkursa procedūras tiek izslēgts saimnieciskās darbības subjekts, kurš ir izdarījis konkurences tiesību normu pārkāpumu, kas ir atzīts ar likumīgā spēkā stājušos tiesas spriedumu un par kuru tam ir ticis uzlikts naudas sods.

[Paraksti]